

Ο ηγεμών νους

/ [Πεμπτουσία](#)

Καυχώνται οι ανθρωπολόγοι, και δικαίως, για το γεγονός ότι ο άνθρωπος διακρίνεται από τα λοιπά είδη του ζωικού βασιλείου, λόγω της λογικής και της αντιληπτικής του ικανότητας. Αλλά και πολλοί φιλοσοφούντες επαίρονται για τη δυνατότητα της σκέψης και την παραγωγή του νού. Κι είναι αλήθεια ότι και οι θεολόγοι δοξάζουν τον Άγιο Θεό για το μεγάλο δώρο του στον άνθρωπο, τον ηγεμόνα νού. Εκείνο που δεν γίνεται απολύτως κατανοητό είναι πως με όλα αυτά οι άνθρωποι όχι μόνον αυτοθαυμαζόμαστε για το μεγάλο προσόν της λογικής, αλλά κυρίως αυτοκατακρινόμαστε μιάς που το προνόμιο της σκέψης και της ελεύθερης βούλησης μας καθιστά υπόλογους για τις πράξεις, τους λόγους, τις επιθυμίες, μ' ένα λόγο τα ενεργήματά μας. Ακριβώς δε επειδή μπορούμε και αντιλαμβανόμαστε την πραγματικότητα κι έχουμε συνείδηση των πραττομένων μας, φέρουμε και την ευθύνη για ο,τι αρνητικό, απάνθρωπο και προσβλητικό συμβαίνει στον πλανήτη αυτόν, συνήθως ως αποτέλεσμα συλλογικών επιλογών, τις οποίες όμως, έστω και

περιστασιακά ή παρορμητικά, στηρίζουμε.

Σπεύδουμε, βεβαίως, οι άνθρωποι να κατηγορήσουμε όλους τους υπόλοιπους και φορτώνουμε πάντα «στον άλλον» το όποιο φταίξιμο, μιάς που ο εγωισμός μας εμποδίζει να αναλάβουμε το μερίδιο της ευθύνης που μας αναλογεί, ενώ η δικαιολογία είναι μια φοβερά αμυντική λειτουργία που επιτρέπει τον εφησυχασμό και την αυτοδικαίωση. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως δεν υπάρχει αν όχι συνηνοχή, οπωσδήποτε συνυπευθυνότητα για την κατάσταση του κόσμου στον οποίο ζούμε. Τελικά, τι κάνουμε; Πως φθάνουμε σε ουσιαστικές επιλογές που οικοδομούν και δεν καταστρέφουν; Πως βοηθάμε τον κόσμο χωρίς να κάνουμε ζημιά; Πως κατευθύνουμε τον εαυτό μας, ώστε να είμαστε τα αντισώματα στη σήψη και τη διαφθορά;

Το κέντρο λήψης αποφάσεων

Στη σημερινή ευαγγελική περικοπή βλέπουμε τον Χριστό να κάνει ιδιαίτερη αναφορά στον νού, ως το σημείο όπου ο άνθρωπος παίρνει τις αποφάσεις του, αξιολογώντας δεδομένα, ιεραρχώντας επιθυμίες, σταθμίζοντας δυνατότητες. Και μάλιστα ο Χριστός μας μιλάει για τον νού χωρίς να τον κατονομάζει! Μιλάει μόνο για φως και σκότος μέσα στον άνθρωπο. Κι αυτό το κάνει όχι θεωρητικά ή με φιλοσοφική διάθεση, αλλά τελείως πρακτικά, αναφερόμενος στις θυρίδες της ψυχής και του νού, στα μάτια. Αναφέρεται δε ειδικά στα μάτια, καθώς αυτά συλλέγουν τις προσλαμβάνουσες παραστάσεις, αυτά εισάγουν την όποια εικόνα

εντυπωσιαζόμενα από τη δύναμή της κι αυτά κατευθυνόμενα σημασιοδοτούν τις όποιες αναζητήσεις του ανθρώπου από τον κόσμο γύρω του.

Μιλάει για απλό και πονηρό οφθαλμό, χρησιμοποιώντας επίθετα που προσδιορίζουν ηθική, όχι μόνο για να τονίσει τον μεταφορικό του λόγο, αλλά κυρίως για ν' αναδείξει τις συνέπειες της επιλογής του ανθρώπου και την ευθύνη του στον τρόπο με τον οποίο βλέπει και αντιμετωπίζει τα πράγματα. Με άλλα λόγια, εάν ο άνθρωπος με πονηρή διάθεση, υπό ευρεία έννοια, περιεργάζεται τα πράγματα, επιτρέποντας στα μάτια του όχι να διαπιστώνουν αυτό που πραγματικά συμβαίνει, αλλά αυτό που η προκατάληψη και η υστεροβουλία του θέλουν να δούν, τότε δεν οδηγείται στην απλότητα της πραγματικότητας, αλλά μέσα από την καχυποψία του φθάνει στη διαστροφή της πλάνης και ενέργει ανάλογα προξενώντας πόνο και ζημιά.

Θα πεί ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: «νούς αποστάς του Θεού ή κτηνώδης γίνεται ή δαιμονιώδης». Κι αυτό σημαίνει πως ο άνθρωπος όταν δεν έχει στον νού τον Θεό, τότε μοιάζει είτε στα ζώα, είτε στους δαίμονες. Πράγματι, ο χωρίς Θεό νούς τι αποζητά και τι υποβάλλει στον άνθρωπο; Αφενός επιθυμίες πονηρές, είτε σε σχέση με σαρκικά πάθη είτε σε σχέση με φιλαργυρία και απληστία, αφετέρου δαιμονικής διαστροφής ιδέες και θεωρήσεις σε μια προσπάθεια καταστροφής της σχέσης Θεού-ανθρώπου ή των παντοδαπών ανθρώπινων σχέσεων σε όλα τα επίπεδα.

Ο φωτισμός του νού

Όταν θέλουμε στα ελληνικά να χαρακτηρίσουμε κάποιον ως ουσιαστικό άνθρωπο με μεγάλη αξία, τον χαρακτηρίζουμε φωτισμένο. Δεν είναι μόνον η επίδραση της ησυχαστικής παράδοσης της Εκκλησίας μας που οδηγεί στον ανωτέρω χαρακτηρισμό. Είναι η αλήθεια που διαπιστώνεται όποτε πλησιάζουμε έναν τέτοιον άνθρωπο, μιάς που η αίσθηση ενός κάποιου υπερκόσμιου φωτός που τον χαρακτηρίζει, μας κατακλύζει και μας αναπαύει. Δεν είναι τυχαίο το ότι και η Εκκλησία μας αγιογραφεί τους Αγίους περικοσμώντας τους με φωτοστέφανο ως δηλωτικό της κατάστασης της αγιότητας, αλλά και της αίσθησης που οι ίδιοι οι Άγιοι έχουν από την κοινωνία τους με τον Άγιο Θεό.

Η προσευχή που για χρόνια απηύθυνε στην Υπεραγία Θεοτόκο ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, κατά την εγκαταβίωσή του στο Αγίώνυμο Όρος, ήταν: «φώτισόν μου το σκότος»! Διεκδικούσε τον φωτισμό του νού, ώστε ελεύθερος από το σκότος των παθών, του εγωισμού και των προσωπικών επιδιώξεων, να μπορεί να τον κατευθύνει απλανώς στο θείο θέλημα, σε αποφάσεις αγίες και ιερές, δηλαδή κατεξοχήν σωστές, χρήσιμες και ουσιαστικές για τον ίδιο και τον κόσμο στον οποίο ζούσε.

Αν δεν επέλθει ο φωτισμός του νού, μετά την κάθαρσή του από επιδιώξεις και επιθυμίες πονηρές και υστερόβουλες, ο άνθρωπος δεν μπορεί να πάρει αποφάσεις καταλυτικά ουσιαστικές για τον εαυτό του και την κοινωνία. Γι' αυτό και ο προσευχόμενος άνθρωπος είναι ο πλέον δυναμικά σκεπτόμενος, καθώς διεκδικεί τον φωτισμό του ηγεμόνα νού από τη θεία χάρη, ώστε να καθοδηγείται απλανώς και να ενεργεί και να ευεργετεί με κριτήριο την αλήθεια.

πηγή: www.agiazoni.gr